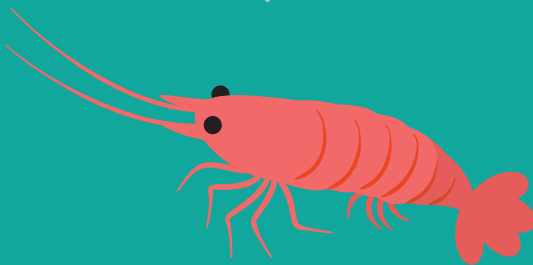
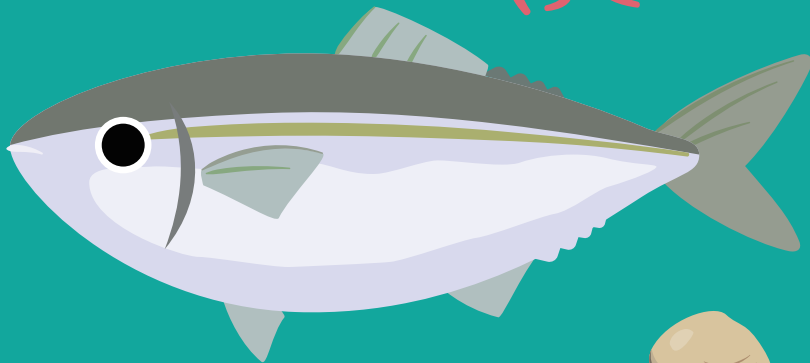
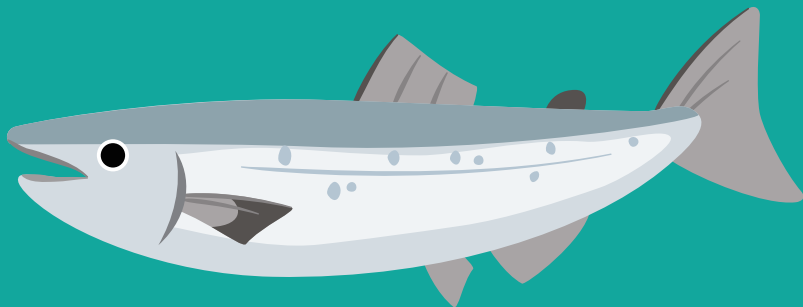
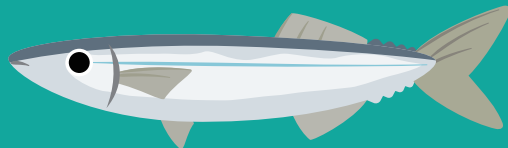
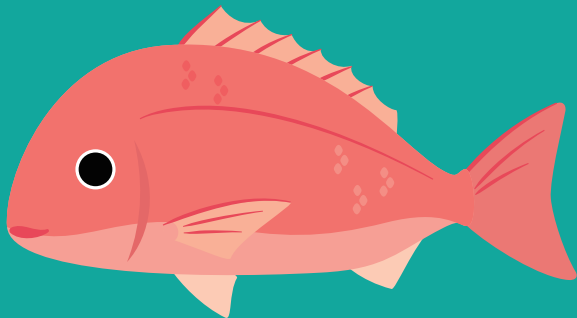

Europska
komisija

Džepni vodič
za potrošače
o novim
etiketama EU-a
za proizvode
ribarstva i akvakulture

Džepni vodič za potrošače o novim etiketama EU-a za proizvode ribarstva i akvakulture

Jeste li znali da se od 13. prosinca 2014. mijenjaju pravila za etikete koje se stavljaju na sve proizvode ribarstva i akvakulture namijenjene potrošačima iz EU-a? U ovom vodiču objašnjava se što se mora navesti na novim etiketama te koje je dodatne informacije moguće prikazati.

Ovo je praktični vodič koji će vam pomoći primijeniti nova pravila. On nije ni zakonodavni ni službeni dokument, a ne sadržava ni potpuni popis zahtjeva.

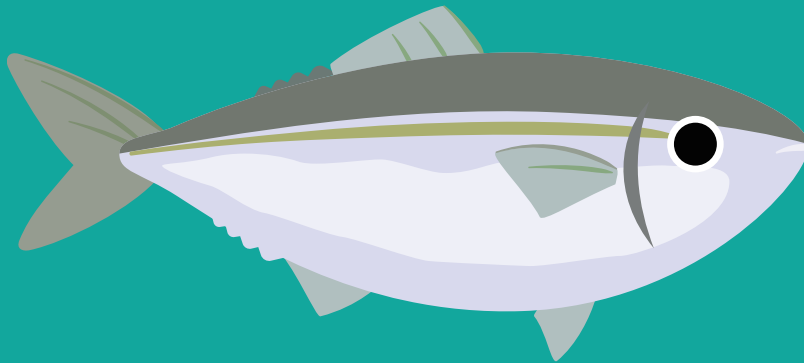
Više informacija pronaći ćete u zakonodavstvu navedenome u popisu na stranici 15. te na poveznicama navedenima na poledini ovoga vodiča.

A. Neprerađeni i određeni prerađeni proizvodi ribarstva i akvakulture

Sljedeći zahtjevi primjenjuju se na proizvode ribarstva i akvakulture iz Priloga 1. (točaka (a), (b), (c) i (e)) Uredbi o ZOT-u.

Ukratko, ti se zahtjevi primjenjuju na sve neprerađene i neke prerađene proizvode (npr. usoljene proizvode, dimljene proizvode, kuhane kozice u ljušturi). Ti proizvodi mogu biti „pretpakirani” i „nepretpakirani”.

Primjenjuju se i **Uredba o ZOT-u (poglavlje IV.)** i **Uredba o IPH-u** (vidjeti stranicu 15.).

1. Obvezni podaci

Pretpakirani i nepretpakirani proizvodi

Trgovački naziv i znanstveni nazivi

→ Moraju se navesti i trgovački naziv i znanstveni nazivi. Ti nazivi moraju odgovarati nazivima na službenom popisu koji sastavlja i objavljuje svaka država članica EU-a.

→ Trgovački i znanstveni naziv mogu u potpunosti odgovarati nazivu hrane (Uredba o IPH-u) ili djelomično ako se naziv mora dodatno objasniti.

Način proizvodnje

→ Trebalo bi navesti način proizvodnje, osobito sljedećim riječima:

„ulovljeno...” ili

„ulovljeno u slatkoj vodi...” ili

„uzgajeno...”.

→ Na **mješovitim** proizvodima koji se sastoje od iste vrste dobivene različitim metodama proizvodnje, mora se navesti metoda proizvodnje za svaku pojedinu šaržu.

Ribolovno područje/zemlja i vodna površina/zemlja proizvodnje

→ Ribolovno područje za **ribe ulovljene u moru** je područje, potpodručje ili divizija FAO-a u kojoj je riba ulovljena.

Za ribe ulovljene u sjeveroistočnom Atlantiku, u Sredozemnom ili Crnome moru mora se navesti ime **potpodručja ili divizije**, kao i ime takvog područja napisano na razumljiv način za potrošača ili karta ili piktogram. Kartom ili piktogramom zamjenjuje se ime takvog područja.

Za ostatak svijeta mora se navesti samo ime **područja**.

Popis područja, potpodručja i divizija (ICES) objavljuje FAO <http://www.fao.org/fishery/cwp/handbook/h/en>.

→ Za **ribu ulovljenu u slatkoj vodi** moraju se navesti ime vodne površine (rijeka, jezero, itd.) i zemlja u kojoj je proizvod ulovljen.

→ Za **uzgojenu ribu** (akvakultura) mora se navesti zemlja proizvodnje.

→ Za **mješovite** proizvode od iste vrste dobivenih iz ulova s različitim ribolovnih područja ili uzgoja u različitim zemljama, mora se navesti barem područje najvećeg ulova i naznačiti da proizvodi potječu s različitim ribolovnih područja ili različitim područja uzgoja.

Ribolovni alati

→ Za divlje ribe mora se navesti jedna od sljedećih kategorija ribolovnog alata uporabljenoga u ribolovu: „*mreže potegače*”, „*povlačne mreže*”, „*mreže stajačice i slične mreže*”, „*okružujuće mreže i podizne mreže*”, „*udice i uzice*”, „*dredže*”, „*klopke*”.

→ Na **mješovitim** proizvodima koji se sastoje od iste vrste ulovljene različitim kategorijama ribolovnog alata mora se navesti kategorija ribolovnog alata za svaku pojedinu šaržu.

Odmrznuti proizvodi

→ Na etiketi treba stajati je li proizvod bio odmrznut. Za pretpakirane proizvode taj podatak mora stajati uz trgovački naziv. Za nepretpakirane proizvode taj podatak ne mora stajati uz naziv proizvoda iako mora biti prikazan na reklamnim panoima ili plakatima.

← Taj podatak nije potrebno navoditi ako su proizvodi ribarstva i akvakulture:

- sastojci prisutni u konačnom proizvodu; ili
- su prethodno zamrznuti zbog sigurnosti za zdravlje; ili
- su odmrznuti prije procesa dimljenja, soljenja, kuhanja, ukiseljavanja, sušenja ili kombinacije bilo kojih od tih procesa; ili
- su hrana za koju je zamrzavanje nužan tehnološki korak.

Datum „najbolje uporabiti do“/datum „uporabiti do“

→ Datum minimalne trajnosti odgovara datumu „najbolje uporabiti do“ ili datumu „najbolje uporabiti do kraja“.

→ Na svim **pretpakiranim** proizvodima koji nisu brzo kvarljivi mora stajati datum „najbolje uporabiti do“. Nasuprot tome, na brzo kvarljivim proizvodima trebao bi stajati datum „uporabiti do“.

→ Za sve **nepretpakirane proizvode**, proizvode pretpakirane za izravnu prodaju ili na prodajnome mjestu na zahtjev potrošača, države članice EU-a mogu odlučiti hoće li donijeti nacionalna pravila kojima se propisuje da treba navesti datum „najbolje uporabiti do“ ili datum „uporabiti do“.

→ Za **žive školjkaše**, datum „najbolje uporabiti do“ može se zamijeniti oznakom „ove životinje moraju biti žive u trenutku prodaje“.

Alergeni

→ U popis sastojaka **pretpakiranih** proizvoda trebalo bi uvrstiti jasnu uputu na naziv prisutnih alergena. Trebali bi biti navedeni vrstom pisma koje se jasno razlikuje od vrste pisma (npr. različita slova ili boja u pozadini) kojim je pisan ostatak popisa sastojaka.

→ Informacije o alergenima obvezne su i za sve **nepretpakirane proizvode**, proizvode pretpakirane za izravnu prodaju ili na prodajnome mjestu na zahtjev potrošača. Međutim, države članice EU-a mogu donijeti nacionalne mjere o „načinima“ pružanja tih informacija.

→ Ako ne postoji popis sastojaka, prisutnost alergena mora se naznačiti na sljedeći način: „sadržava...“.

← To nije potrebno ako naziv hrane jasno upućuje na alergen(e).

Dodatni zahtjevi za pretpakirane proizvode

Osim gore navedenih podataka, za pretpakirane proizvode moraju se navesti i sljedeći podaci:

Popis sastojaka

→ Kraj riječi „sastojci“ potrebno je navesti popis sastojaka padajućim redoslijedom s obzirom na masu.

← To nije potrebno za hranu koja se sastoji od jednog sastojka koji ima isti naziv kao i hrana.

Količina sastojaka

→ Mora biti iskazana u postocima.

→ Mora biti prikazana ako je sastojak:

- naveden u nazivu hrane;
- istaknut na etiketi riječima;
- osnova za karakterizaciju hrane.

← Postoje neke iznimke od toga, npr. ako je navedena ocijeđena neto masa.

Neto količina (neto masa)

→ Mora biti iskazana u gramima ili kilogramima.

→ Mora se navesti i **neto ocijeđena masa** hrane ako se kruta hrana nalazi u tekućem mediju (i smrznutom i brzo smrznutom).

→ Ako je hrana glazirana, navedena neto masa hrane ne uključuje glazuru. U tom slučaju na etiketi bi trebalo navesti jednu od ovih četiriju mogućnosti (primjer od 250 g):

- (a) neto masa = 250 g i ocijeđena neto masa = 250 g;
- (b) neto masa = ocijeđena neto masa = 250 g;
- (c) ocijeđena neto masa = 250 g;
- (d) neto masa (bez glazure) = 250 g.

Uvjeti čuvanja i uporabe

→ Moraju se navesti posebni uvjeti čuvanja i/ili uporabe ako postoje.

Ime ili naziv tvrtke i adresa subjekta u poslovanju hranom

- Trebalo bi navesti ime i adresu subjekta u poslovanju hranom koji je odgovoran za informacije o hrani i pod čijim se imenom hrana stavlja na tržište.
- Ako taj subjekt nema sjedište u Uniji, mora se navesti ime i adresa uvoznika.

Zemlja ili mjesto podrijetla

- **Mora** se navesti **ako** bi izostavljanje toga podatka moglo **dovesti** potrošača **u zabludu**.

Upute za uporabu

- Samo ako je potrebno.

Nutritivna deklaracija (od 13. prosinca 2016.)

- Sadržava energetska vrijednost i količine masti, zasićenih masti, ugljikohidrata, šećera, bjelančevina i soli na 100 g ili 100 ml. Mogu se navesti i vitamini, minerali i ostale specificirane hranjive tvari.
- Osim toga, ti se podaci mogu navesti i po „pojedinačnom obroku” ili kao postotak „preporučenog unosa”.
- Izuzeti su neprerađeni proizvodi koji sadržavaju jedan sastojak ili jednu kategoriju sastojaka.

Pakirano u kontroliranoj atmosferi

- Mora se navesti ako je proizvod pakiran u određenim plinovima.

„Datum smrzavanja” ili „datum prvoga smrzavanja”

- Taj se zahtjev odnosi samo na **neprerađene** proizvode.
- Datum mora biti naveden kako slijedi: „zamrznuto dana/mjeseca/godine”.

Dodana voda

- Dodana voda mora biti navedena u **popisu sastojaka** u skladu sa zahtjevima Uredbe o IPH-u.
- U slučaju proizvoda ribarstva u obliku komada, odreska, dijela, porcije, fileta ili cijeloga proizvoda ribarstva naziv hrane mora sadržavati navod o dodanoj vodi ako je dodana u količini većoj od 5 % mase gotovoga proizvoda.

Dodane bjelančevine podrijetlom od druge životinje

- Uz **naziv hrane** mora se navesti da su dodane bjelančevine i njihovo životinjsko podrijetlo.

Oblikovana riba

- Na proizvodima koji izgledaju kao da su dobiveni od cijeloga komada ribe, ali se zapravo sastoje od različitih komada spojenih drugim sastojcima (npr. prehrambenim aditivima, prehrambenim enzimima) ili drugim sredstvima to mora biti navedeno.
- Poslovni subjekt obvezno se mora služiti izrazom „oblikovana riba”.

Identifikacijska oznaka

- Ako je proizvod proizveden u EU-u, mora se navesti ime zemlje, broj odobrenja objekta u kojem se odvija proizvodnja i oznaka EZ, ili njezin prijevod na ostale jezike EU-a.
- Za uvezene proizvode obvezni su samo naziv zemlje i broj odobrenja objekta.

Datum pakiranja

- Taj datum mora biti naveden za žive školjkaše.
- Datum mora sadržavati najmanje dan i mjesec.

2. Dobrovoljni podaci

Osim traženih obveznih podataka, mogu se navesti i sljedeći podaci, pod uvjetom da su jasno i jednoznačno navedeni, da su provjerljivi i da potrošača ne dovode u zabludu.

Informacije koji se navode dobrovoljno ne smiju zauzimati prostor namijenjen obveznim informacijama.

Datum ulova proizvoda ribarstva/izlova proizvoda akvakulture

→ Kao u odgovarajućim ispravama.

Datum iskrcaja

→ Kao u odgovarajućim ispravama.

Luka iskrcaja proizvoda ribarstva

→ Ime luke u kojoj je riba najprije iskrcana.

Podrobniji podaci o vrsti ribolovnih alata

→ Kao u odgovarajućim ispravama.

→ Osim sedam obveznih kategorija ribolovnih alata navedenih u odjeljku 1., mogu se dodati detaljniji podaci, poput alata navedenih u stupcima 2. i/ili 3. Priloga III. Uredbi o ZOT-u. Više informacija o Uredbi o ZOT-u možete pronaći na kraju ovog vodiča.

→ Ako je riba ulovljena drugim **ribolovnim tehnikama** koje nisu navedene (npr. rukom ili ronjenjem), taj se podatak može dobrovoljno navesti.

Država zastave plovila

→ Kao u odgovarajućim ispravama.

Okolišni, etički i socijalni podaci

→ Kao u odgovarajućim ispravama.

Tehnike i prakse proizvodnje

→ Kao u odgovarajućim ispravama.

Nutritivni sadržaj/nutritivna deklaracija

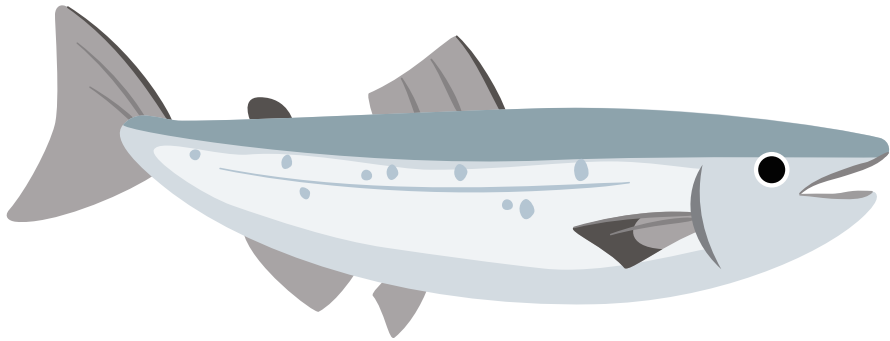
→ Subjekti u poslovanju hranom potiču se da na dobrovoljnoj osnovi navedu nutritivnu deklaraciju u sljedećim slučajevima:

- dok ne postane obvezna 13. prosinca 2016.;
- za proizvode obuhvaćene jednom od iznimaka obveza navođenja hranjivih vrijednosti iz Priloga V. Uredbi o IPH-u. Uredbu možete pronaći na internetskoj stranici Europske komisije navedenoj na poledini ovog vodiča.

→ Od 13. prosinca 2014. ti se dobrovoljni podaci navode u skladu s istim pravilima izražavanja i predstavljanja koja vrijede za obveznu nutritivnu deklaraciju.

Ostalo

→ Sve druge informacije koje subjekt u poslovanju hranom smatra korisnim za potrošača, pod uvjetom da su jasne, jednoznačne i provjerljive.

Primjer etikete za neprerađeni i pretpakirani svježi proizvod

→ Kategorija ribolovnog
alata

→ Neto masa

→ Subjekt u poslovanju
hranom

→ Trgovački naziv
i znanstveni naziv

SKUŠA (*Scomber scombrus*)

S povlačnom mrežom

Neto masa: 250 g

Naziv i adresa poslovnog subjekta:

xxx

Irska
XXX--YYY--ZZ
EZ

Identifikacijska
oznaka

8

OBVEZNO

→ Uredba o ZOT-u

DOBROVOLJNO

→ Uredba o IPH-u

Ne zaboravite da se u slučaju neprerađenih i nepretpakiranih proizvoda obvezni podaci iz Uredbe o ZOT-u moraju, između ostalog, izložiti na reklamnim panoima ili plakatima

→ Način proizvodnje

→ Ribolovno područje

Ulovljena u Keltskom moru – sjever

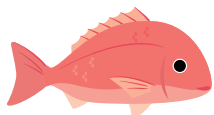

Iskrcana u Killybegsu
16.1.2015.

Uporabiti do: 18.1.2015.

Čuvati na temperaturi
od 0 do 2°C

Potvrda
održivosti: YYY

→ Luka iskrcaja

→ Datum iskrcaja

→ „Najbolje uporabiti do” / „Uporabiti do”

→ Kôd za brzi odgovor (QR)

→ Oznaka certifikata

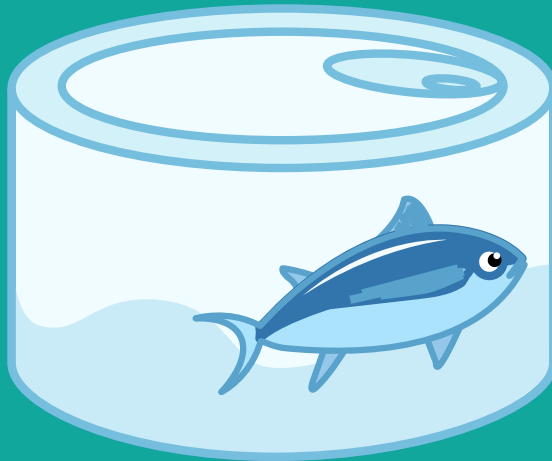
→ Uvjeti čuvanja

B. Ostali prerađeni proizvodi ribarstva i akvakulture

Sljedeći zahtjevi primjenjuju se na proizvode ribarstva i akvakulture OSIM onih u točkama (a), (b), (c) i (e) Priloga I. Uredbi o ZOT-u.

Ukratko, ti se zahtjevi primjenjuju na prerađene proizvode poput konzerviranih, mješovitih i paniranih proizvoda, itd. Ti proizvodi mogu biti pretpakirani i nepretpakirani.

Primjenjuje se samo Uredba o IPH-u (vidjeti stranicu 15.).

1. Obvezni podaci

Napomena: Za nepretpakirane proizvode obvezni su samo podaci o alergenima, ostali se obvezni podaci ne primjenjuju, osim ako države članice EU-a donesu nacionalne mjere koje se odnose na sve ili neke od tih podataka.

Naziv hrane

→ Treba uporabiti propisani naziv, a ako ne postoji, treba uporabiti uobičajeni naziv. Ako uobičajeni naziv ne postoji ili se ne rabi, treba navesti opisni naziv hrane.

Odmrznuti proizvodi

→ Za hranu koja je smrznuta prije prodaje, a prodaje se odmrznuta, uz naziv hrane treba navesti „odmrznuto”.

← Taj podatak nije potreban za:

- sastojke prisutne u konačnom proizvodu;
- hranu za koju je zamrzavanje tehnološki potreban korak u postupku proizvodnje;
- hranu na čiju sigurnost ili kakvoću odmrzavanje nema negativni učinak.

Popis sastojaka

→ Vidjeti poglavlje A.

Svi sastojci ili pomoćne tvari koje uzrokuju alergije ili netolerancije (alergeni)

→ Vidjeti poglavlje A.

Količina sastojaka

→ Vidjeti poglavlje A.

Neto količina

→ Vidjeti poglavlje A.

Datum „najbolje uporabiti do”/datum „uprabiti do”

→ Vidjeti poglavlje A.

Uvjeti čuvanja i uporabe

→ Vidjeti poglavlje A.

Ime ili naziv tvrtke i adresa subjekta u poslovanju hranom

→ Vidjeti poglavlje A.

Zemlja ili mjesto podrijetla

→ Vidjeti poglavlje A.

Upute za uporabu

→ Vidjeti poglavlje A.

Nutritivna deklaracija (od 13. prosinca 2016.)

→ Vidjeti poglavlje A.

Dodatni obvezni podaci

Pakirano u kontroliranoj atmosferi

→ Vidjeti poglavlje A.

Dodana voda

→ Vidjeti poglavlje A.

Oblikovana riba

→ Vidjeti poglavlje A.

Dodane bjelančevine podrijetlom od druge životinje

→ Vidjeti poglavlje A.

Konzervirana tuna i palamida/ konzervirane srdele i proizvodi slični srdelama

→ Postoje i specifične norme za stavljanje tih proizvoda na tržište. Mogu se pronaći u Uredbi (EEZ) 1536/92 odnosno Uredbi (EEZ) 2136/89.

2. Dobrovoljni podaci

Uz obvezne podatke koji se moraju navesti za proizvode ribarstva i akvakulture, mogu se navesti i dobrovoljni podaci sve dok su jasni, jednoznačni, dok se temelje na odgovarajućim znanstvenim podacima i potrošača ne dovode u zabludu.

Informacije koje se navode dobrovoljno ne smiju zauzimati prostor namijenjen obveznim informacijama.

Primjer etikete za prerađene proizvode (konzervirane)

→ Naziv hrane

**Fileti od SKUŠE
u maslinovom ulju**

→ Neto masa

Neto masa: 250 g

→ Subjekt
u poslovanju hranom

Naziv i adresa poslovnog subjekta:

xxx

Maroko
XX-YYY-ZZ

**Identifikacijska
oznaka**

12

OBVEZNO

Uredba o ZOT-u

DOBROVOLJNO

Uredba o IPH-u

Sastojci: **skuša** (75%),
maslinovo ulje, sol

Najbolje uporabiti do kraja
listopada 2016.

Čuvati na hladnom i suhom mjestu

→ Popis sastojaka
(količina glavnog sastojka,
alergeni)

→ „Najbolje uporabiti
do” / „Uporabiti do”

→ Uvjeti čuvanja

→ Barkod

Kako prikazati obvezne podatke potrošačima

→ Obvezni podaci moraju biti raspoloživi i lako uočljivi.

- Za **pretpakirane** proizvode moraju se nalaziti izravno na ambalaži ili na etiketi koja je na nju pričvršćena.
- Za **nepretpakirane** proizvode koji su obuhvaćeni Uredbom o ZOT-u, informacije se mogu dati u različitim oblicima, na primjer na etiketama, reklamnim panoima, plakatima i slično.

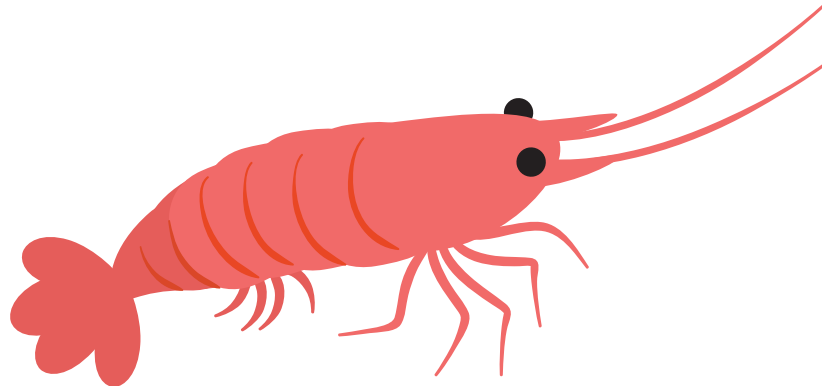
→ Moraju biti označene na vidljivome mjestu tako da budu lako uočljive, jasno čitljive i, prema potrebi, neizbrisive.

→ Ni u kojem slučaju te informacije ne smiju biti skrivene, prekrivene ili prekinute drugim pisanim ili slikovnim prikazima, ili drugim materijalom.

→ Moraju biti otisnuti na ambalaži ili na etiketi tako da budu jasno čitljivi, i to slovima čija je visina x jednaka ili veća od 1,2 mm.

Za ambalažu ili spremnike čija je najveća površina manja od 80 cm², visina x slova mora biti jednaka ili veća od 0,9 mm.

→ Puni naziv hrane i neto masa moraju se nalaziti u istome vidnom polju.

Pravna osnova

Uredbe povezane sa ZOT-om

Uredba (EU) br.1379/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o zajedničkom uređenju tržišta proizvodima ribarstva i akvakulture, izmjeni uredbi Vijeća (EZ) br. 1184/2006 i (EZ) br. 1224/2009 i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 104/2000

Uredba Vijeća (EEZ) br. 1536/92 od 9. lipnja 1992. o utvrđivanju zajedničkih tržišnih normi za konzerviranu tunu i palamidu

Uredba Vijeća (EEZ) br. 2136/89 od 21. lipnja 1989. o utvrđivanju zajedničkih tržišnih standarda za konzervirane srdele

Uredba o IPH-u

Uredba (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o informiranju potrošača o hrani, izmjeni uredbi (EZ) br. 1924/2006 i (EZ) br. 1925/2006 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Komisije 87/250/EEZ, Direktive Vijeća 90/496/EEZ, Direktive Komisije 1999/10/EZ, Direktive 2000/13/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Komisije 2002/67/EZ i 2008/5/EZ i Uredbe Komisije (EZ) br. 608/2004

Higijenska pravila

Uredba (EZ) br. 853/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o utvrđivanju određenih higijenskih pravila za hranu životinjskog podrijetla

Prehrambeni aditivi

Uredba (EZ) br. 1333/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o prehrambenim aditivima

Europska komisija

Džepni vodič za potrošače o novim etiketama EU-a za proizvode ribarstva
i akvakulture

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije

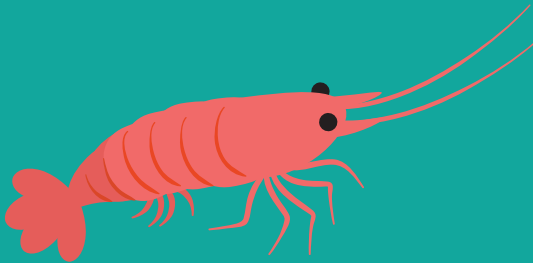
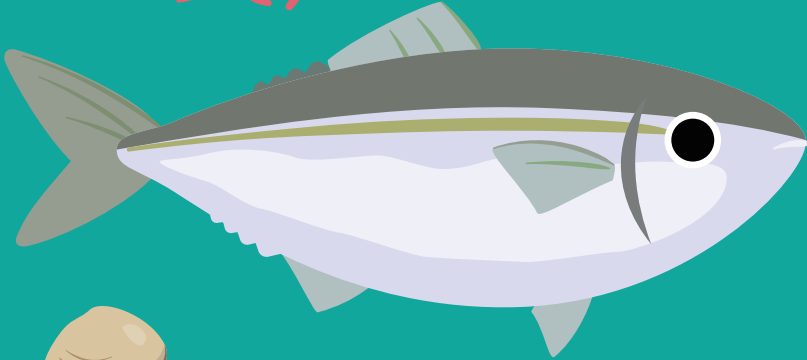
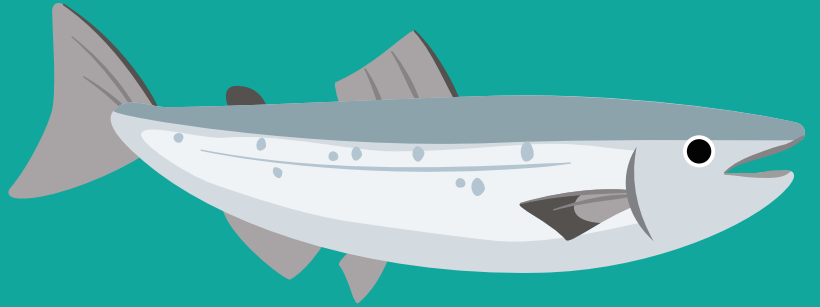
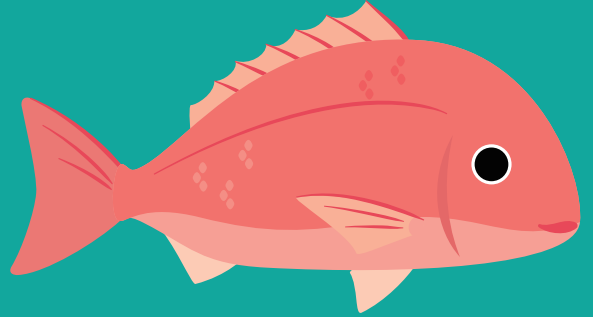
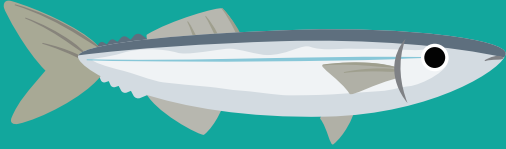
2014. – 15 str. – 20 x 20 cm

ISBN 978-92-79-43875-2

doi:10.2771/82013

© Europska unija, 2014.

Umnožavanje je dopušteno uz navođenje izvora.

Najčešća pitanja:

ZOT

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/market/faq/index_en.htm

IPH

http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/foodlabelling/docs/qanda_application_reg1169-2011_hr.pdf

Internetske stranice

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/market/index_hr.htm

http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/index_en.htm

Kontakti

MARE-B2@ec.europa.eu

SANCO-INFO@ec.europa.eu

